

ONKO METSÄNOMISTAJA OMAN METSÄNSÄ HERRA?

Laki ohjaa hakkuiden laatua ja voimakkuutta

Vuonna 1886 säädettiin Suomeen ensimmäinen metsälaki, jossa kiellettiin metsän hävittäminen. Vuosisatainen kaskenpoltto oli tuhonnut metsiä idässä, tervanpoltto Pohjanmaalla ja nouseva sahatteollisuus teiden ja uittoreittien varsilla. Pelkkä laki ei kuitenkaan lopettanut hävityshakkuita. Metsäntutkimus, opetus ja metsänomistajien neuvonta, sekä vuonna 1948 tehty päätös määrämittahakkuiden kieltämisestä alkoivat tuottaa vähitellen tulosta. Metsälain nykyinen tulkinta järkipäisestä metsänkasvatuksesta perustuu metsien kasvatukseen tasaikäisinä, muutaman hehtaarin kokoisina metsikköinä.

Metsänomistaja päättää metsiensä hoidosta

Metsää ei ole lain mukaan pakko hakata eikä hoitaa. Laki tulee mukaan vasta silloin, kun metsää hakataan kaupallisessa tarkoituksessa. Suomessa ei ole myöskään avohakkuupakkoa, istutuspakkoa eikä koneellisen puunkorjuun pakkoa. Metsää saa hakata käsipelillä, puut saa ajaa hevosella tai mönkijällä ja metsän uudistaa myös luontaisesti siemenpuita käyttäen. Vain lopputulos ratkaisee. Kaupallisesta hakkuusta täytyy tehdä Metsäkeskukseen lähetettävä metsänkäyttöilmoitus ja taimikosta taimikon perustamisilmoitus. Kotitarvehakkuista (mökkihirret, polttopuut, oman lautatavaran sahuu) ei tarvitse ilmoittaa.

Metsänkasvatusketjun toimenpiteet ja niiden vapausasteet:

Lain kirjain:

Suositus ja käytäntö:

Hakattu metsä on uudistettava määräajassa lain määräämään tiheyteen.

Uudistusala muokataan kasvupaikan viljavuuden edellyttämällä tavalla ja uudistetaan luontaisesti, kylväen tai istuttaen.

Taimikon vakiintuminen (0,5 m pituus) varmistetaan varhaismaidolla. Valtio tukee myöhempää taimikonhoitoa.

Vakiintunut taimikko harvennetaan raivaussahalla kasvatusitiheyteen (noin 2000 kpl/ha) yleensä 4 - 6 metrin pituudella.

Metsää ei ole pakko harventaa. Jos harvennetaan, kasvamaan on jätettävä lain minimin ylittävä määrä laadukkaita ja kasvuisia, ylimpien latvuserrosten puita.

Metsä harvennetaan 2 - 3 kertaa ennen päätehakkuuta. Toisessa harvennuksessa saadaan jo tukkipuuta. Harvennuksessa voidaan poistaa kaikenkokoisia puita.

Puuta saa korjata käsin tai koneellisesti, kunhan kasvamaan jää riittävästi terveitä, kolhiutumattomia puita.

Valtaosa hakkuista ja metsäkuljetuksesta tehdään kustannussyistä koneellisesti. Pieni osa hakkuista tehdään edelleen manuaalisesti.

Metsänomistaja saa lannoittaa metsäänsä mielessään kasvun lisääminen tai terveys. Valtio tukee terveyslannoitusta. Valtio tukee ojitusalueiden hoitoa.

Terveyslannoitus on puiden menestymisen kannalta usein välttämätöntä; kasvun kannalta taloudellisesti kannattavaa. Ojitus toiminta on siirtynyt uudisojitukselta ojien perkaukseen, harvennushakkuisiin ja

terveyslannoituksiin. Vesiasiat otetaan huomioon.

Metsälaki säätelee varhaisinta uudistamisajankohtaa (minimijäreys 18 - 25 cm)

Avohakkuu ja männyn kylvä sekä kuusen ja koivun istutus ovat tämän päivän valta-menetelmät

Laissa ei ole säädöksiä eri-ikäismetsätaloudelle.

Alikasvosten vapauttaminen, pienten kuvioiden hakkaaminen, luontainen uudistaminen ja täydennysviljely tarjoavat paljon vaihtoehtoja oma-toimiselle metsänomistajalle.

Viime aikoina vaatimukset mahdollisuudesta kasvattaa metsää eri-ikäisenä ilman selkeää uudistamisvaihetta, ovat voimistuneet. Tutkimustieto menetelmästä on vähäistä ja osin ristiriitaista. Myös vanhat kokemukset suurimpiin puihin kohdistuneista poimintahakkuista lähes vuosisadan takaa ovat heikkoja. Lain mukaan hakkuun on aina tähdättävä kasvattamiseen tai uudistamiseen. Jos menetelmä halutaan sallia, lainsäädäntöä tulee muuttaa ja kehittää menetelmälle yksiselitteiset, mutta yksinkertaiset valvontaohjeet, joiden perusteella metsänhävitys voidaan havaita ja ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin (metsän uudistamiseen).

Pakollista ja vapaaehtoista suojelua

Luonnonsuojelulaki ja metsälain 10 § asettavat rajoituksia metsien käsittelylle. Lakien mukaan tiettyjen eliölajien asuinpaikat ja myös luonnon biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat, pienialaiset elinympäristöt on suojeltava. Jos suojelusta aiheutuu kohtuutonta haittaa metsänomistajalle, voidaan hänelle maksaa siitä korvausta. Metsänomistajalla on myös mahdollisuus tarjota arvokkaita luontokohteitaan vapaaehtoiseen, pysyvään tai määräaikaiseen suojeluun, josta maksetaan käypä korvaus. Näitä ns. Metso -ohjelman rahoja on kysytty niin paljon, että rahat pyrkivät loppumaan jo alkuvuodesta.

Maiseman suojelu perustuu vapaaehtoisuuteen. Maanomistaja voi tehdä maisemansuojelusopimuksen viranomaisten kanssa tai hän voi sopia asiasta myös yksityisen tahon kanssa. Maisemakaupan periaatteiden mukaisesta metsänomistaja voi sopia alueen käyttäjän kanssa maiseman hoidosta molempien osapuolten hyväksymällä tavalla ja rahalla.

Metsien monimuotoisuuden vapaaehtoinen suojelu tapahtuu huomattavalta osin metsätalouden muuttuneiden suositusten ja metsäsertifioinnin keinoin. Metsän kaikissa ikävaiheissa lahopökkelöt, kuolleet puut ja myös vähäarvoisia lehtipuita (erityisesti haapaa) pyritään jättämään pystyyn. Lahopuista ei aiheudu haittaa kasvavalle metsälle, koska kuolleet puut eivät kilpaile kasvutekijöistä elävien puiden kanssa.

Summa summarum:

Metsänomistajalla on nykyisellään varsin vapaat kädet hoitaa tai olla hoitamatta metsiään. Laki rajoittaa hänen toimintaansa vasta silloin, kun hakkuusiin ryhdytään. Nykyisen metsä- ja luonnonsuojelulainsäädännön johtavat ajatukset ovat olleet puun valtakunnallinen riittävyys ja harvinaisten eliölajien ja luontotyyppien suojelu. Yhteiskunnallinen kehitys käy väijäämättä siihen suuntaan, että metsänomistajan vapautta päättää metsäomaisuutensa käytöstä. Tämä tarkoittaa sitä, että hakkuun rajoituksista tulisi valtaosin luopua. Ainoat hakkuun rajoitukset voisivat olla aukeaksi hakatun metsän uudistamispakko ja arvokkaiden luontokohteiden suojelu korvausta vastaan.